

Bevægende bog med fremtid som klassiker

Anmeldelse af Morten Thing

Sociologen Aydin Soeis bog om sin og familjens historie vil komme til at stå som en klassiker i litteraturen om indvandring. Den er så rig på information og i sin flerstemmighed så unik, at den bør læses af alle, som beskæftiger sig med immigration til Danmark. Dertil er det en meget bevægende bog.

Bogen er komponeret, så den har to hovedstemmer: Aydin Soei og hans mor Farideh Azadi. De er ikke lige-stillede, fordi moren kan huske længere tilbage. Aydin Soei har interviewet hende og taget notater. Siden har han skrevet notaterne ud, som om der var tale om bandede interviews. Morens stemme kan fortælle om det Iran, hun er vokset op i, om hvordan hun mødte sin mand, om deres flugt osv. Aydin Soei bliver født i denne historie, men har kun erindringer om at have boet i Danmark, ligesom de sprog, han taler undervejs, azari, russisk og farsi, og som vidner om rejsen, blegner og forsvinder bag hans danske sprog. Det er et godt greb at lade morens tale stå op imod forfatterens egen tale, det skaber et større perspektiv. Til denne tistemighed skal så lægges dels et kortere indslag med farens stemme, udtog af rets-dokumenter og samtaler med personer, som spiller en rolle for historien. Bogens største problem er dens omfang. Især omkring overgangen fra første til anden del bliver man træt. Men bogen genvinder sin styrke.

Familjen, som spiller hovedrollen, Aydin Soeis familie, kommer fra den aserbajdsjanske del af Iran. Moren bliver i gymnasiet tiltrukket af et mindre kommunistisk parti og lærer gennem en anden pige, den lokale leder at kende, som er storebror til gymnasieveninden. Da der er en (vaklende) alliance mellem præstestyret og Sovjet, bliver hverken Tudeh-partiet (det store kommunistparti) eller det, som moren bliver medlem af, forfulgt i begyndelsen. Som 18-årig insisterer den kommende mor på at blive gift med den lokale leder. Hun bliver gravid og

føder bogens forfatter. Alliancen med Sovjet skrider, og familien flygter til Sovjet. Fordi de er kommunister, får de gode vilkår som flygtninge, betydeligt bedre end de vilkår, som almindelige sovjetborgere har. Alligevel oplever de Sovjet som et tilbagestående og fattigt land. Det bliver en voldsom nedbrydning af forestillingen om Utopia. Så voldsom, så faren rejser tilbage til Iran og videre til Tyrkiet og Europa. Han hører godt om Danmark og beslutter sig for at søge asyl dér. Fra Danmark skaffer han moren og sønnen til Danmark.

I Danmark starter sønnens fortælling. Den handler dels om at vokse op som en indvandrerdreng i Avedøre og dels om faren, hvis politiske nedtur udvikler først en stærkt voldelig side og siden en paranoid side, som skaber voldsomme problemer mellem far og søn og mellem mand og kone. De får en søn mere, men han inddrages ikke i konflikten. Mens faren langsomt, men sikkert forsvinder ind i sin egen lidelse, bliver moren mere og mere selvstændig. Hun tager en dansk folkeskoleeksamen, går i gymnasiet og tager en uddannelse om fysiker på DTU. Farens sindslidelse ender med, at han myrder en af sine iranske venner, faren til en af Aydin Soeis skolekammerater. Han bliver dømt for mordet og siden udvist til Iran.

Forfatteren tilbringer sin tid sammen med andre utilpassede indvandrerbørn i Avedøre og klarer sig dårligt i skolen. Men nogle lærere og det faktum, at familien efter farens dom flytter væk fra Avedøre, gør, at han opdager, at han har let ved at lære. Han kommer i gymnasiet og får en videregående uddannelse. Medvirkende til denne positive udvikling er det – og det understreges meget – at faren forsvinder ud af deres liv. På den måde demonstrerer bogen to ting, som vi vidste i forvejen: Danmark er godt for indvandrerkvinder, og skolesystemet virker ofte integrerende.

Det som gør denne bog til noget særligt er, at der er

Aydin Soei:

Forsoning. Fortælling om en familie

Tiderne Skifter.

654 sider, 299 kr.

så overvældende meget stof i bogen, som under- og udbygger handlingen. Selvom vi relativt tidligt får at vide, at faren begår mordet, så er bogen skrevet som en roman, hvor man er spændt på udviklingen. Præcis her dukker et nyt element op i fortællingen: Forfatteren får en søn i et forhold til en dansk pige ('med store blå øjne'). Da vi har set, hvordan Aydin Soei opbygger et traume i forhold til farens voldelighed, er man som læser meget spændt på, om dette traume sætter sig igen i forhold til den lille søn, eller om forfatteren kan stoppe traumets overførsel. De fleste kapitler om den lille søn er skrevet som breve til ham. Som det beskrives i bogen, bliver farens dom og udvisning (og senere død) en vej til befrielse for traumet, og det indirekte portræt af forfatteren som far er billedet af en helt anden far end hans egen. Selvom den lille søn kun er to år, bliver det alligevel en art lykkelig slutning. Det understreges også af, at forfatteren mødes med en søn af den myrdede, som også vil skrive en bog om sin familjes historie. De taler intenst i mange timer om den tragedie, de begge er en del af, og ender med at blive forsonede. Så bogens titel henviser dels til familjens forsoning med Danmark og dels med den familie, mordet gik ud over, men også i en vis udstrækning med faren, som de møder igen flere gange under besøg hos familien i Iran, og nu ser klart som en syg mand. Han får så meget medicin, at han har ændret karakter.

Forsoning er som sagt bevægende læsning. De voldsomme begivenheder trækker meget på ens følelser. Samtidig er den så detaljeret i sin beskrivelse af den proces, som fører til integration i det danske samfund, at

det også er en meget lærerig beskrivelse. Selvom det er en helt anden historie, appellerede den til min egen mors historie som russisk-jødisk indvandrerbarn. Det gør den, fordi den gennem sin enorme detaljerighed rummer mange forskellige bud på, hvad integration kan være.

Frem for alt har kernehistorien en *kvindelig* helt. Forfatteren ser længe sin mor som en svag kvinde, der alt for ofte giver efter for farens krav og vold. Men han ender med at se sin mor som en stærk kvinde, der klarer at have to drenge og tage en videregående uddannelse. Hun beskrives også indirekte af sin egen stemme i bogen som indsigtfuld. Derimod viser bogen jo desværre, at det danske samfund har meget svært med at tilbyde mændene noget godt, som motiverer dem til integration. De er meget afvisende over for det danske "kvindechauvinistiske" samfund, og faren og hans venner i bogen isolerer sig i små grupper omkring deres sårede kønsstolthed og deres nedbrudte magt.

Forsoning peger på, at sønnen til familjens mandlige overhoved kan klare integrationen, men ikke den voksne mand. Forsoningen kommer jo bl.a. i stand, *fordi* manden bliver udvist. Sådan er det naturligvis ikke i alle tilfælde med indvandrede mænd, men bogen sætter fokus på det måske ømmeste punkt i moderne dansk integrationspraksis. Selvom historierne varierer, så findes der mange paralleller til historien i denne bog. Man kan sige: Vi mangler en troværdig og fungibel pædagogik overfor indvandrede mænd fra store dele af verden. Muligvis kunne flere forsøg som denne bog bringe os tættere på en sådan integrerende pædagogik. *Forsoning. Fortælling om en familie* åbner for hele dette store felt.

Forebyggelse af al slags kriminalitet

Anmeldelse af John Hatting

Tore Bjørge, tidligere professor i politividenskab og nu leder af Senter for Ekstremismeforskning ved Universitetet i Oslo, har kastet sig ud i et ambitiøst og tiltrængt projekt: Han opstiller et bud på en helhedsorienteret teoretisk model til forebyggelse af al slags kriminalitet. Intet mindre! Han anvender helhedsmodellen på fem så forskellige kriminalitetsområder som: Indbrud i private boliger, kriminelle ungdomsbander, spritkørsel, organiseret rocker- og bandekriminalitet og terrorisme. På bogens allersidste side luftes idéen om at undersøge endnu flere kriminalitetsformer som f.eks. voldtægt, butikstyveri, miljøkriminalitet og børnepornografi. Spørgsmålet er, om det overhovedet er nødvendigt. Det vil de kommende års praktiske anvendelse af bogens teorigrundlag vise. Jeg tvivler.

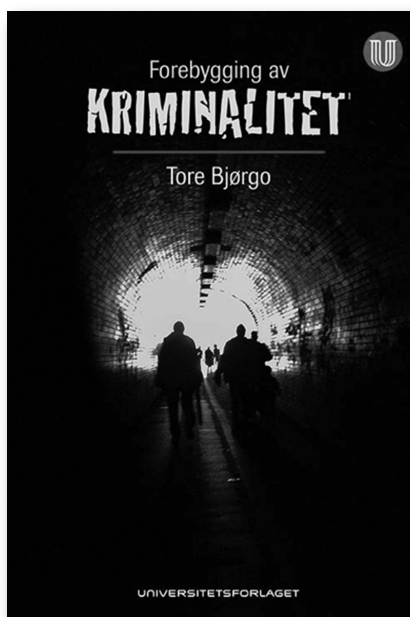
Centralt for modellen står ni udvalgte kriminalitetsforebyggende mekanismer, som hver især og sammen kan resultere i en reduktion af et givent kriminalitetsproblem. Bogen tager os kyndigt i hånden og stiller hovedspørgsmålene, om hvordan de ni forskellige forebyggende mekanismer vil virke og bidrage til at reducere et kriminalitetsproblem. Det sker ikke gennem dybere analyser, men primært på et generelt og generisk niveau. Alligevel lykkes det aldeles behændigt og med mange stærke kriminologiske referencer og eksempler at gøre oplevelsen levende og nærværende, således at jeg tør påstå, at bogen vil være en gevinst for både den nysgerrige studerende og den erfarne praktiker og teoretiker. Der anvendes flest eksempler fra norsk praksis, men

bogen indeholder også en lang række lærerige eksempler fra andre lande, herunder de øvrige nordiske lande.

De ni kriminalitetsforebyggende mekanismer som Tore Bjørge har udvalgt er følgende:

- Opbygge og vedligeholde normative barrierer, som skal modvirke at der begås kriminelle handlinger.
- Reducere rekruttering til kriminelle miljøer gennem at reducere og fjerne samfundsmæssige og individuelle årsager og processer, der fører til kriminalitet.
- Afskrækning: Gennem trusler om straf og andre negative konsekvenser afstår potentielle gerningsmænd fra kriminelle handlinger.
- Afværge kriminelle handlinger ved at standse dem inden de begås.
- Inkapacitering (eller uskadelliggørelse) ved at fratage gerningsmænd evnen til at begå ny kriminalitet.
- Vanskeliggøre kriminelle handlinger og beskyttelse af sårbare mål.
- Reducere skadevirkningerne af kriminelle handlinger.
- Reducere gevinsterne af kriminelle handlinger.
- Resocialisering: Hjælpe straffede personer tilbage til en kriminalitetsfri tilværelse.

I og med kriminalitet repræsenterer komplekse fænomener, findes der heller ikke enkeltstående virke-

Tore Bjørgo (norsk):
Forebygging av kriminalitet
 Universitetsforlaget, Oslo, 2015.
 304 sider.

midler eller mekanismer, der kan løse problemet. Dette uanset om der er tale om spritkørsel eller terrorisme. Når problemet er sammensat og komplekst – må løsningen også være det. Her findes bogens helt store styrke og en kriminologisk grundpointe, idet der vedholdende argumenteres for, at en helhedsorienteret strategi med at reducere et kriminalitetsproblem bør sigte mod at anvende hele værktøjskassen, dvs. alle ni forebyggende mekanismer. Bjørgo rejser selv det spørgsmål, som presser sig mest på: Hvilke mekanismer er de vigtigste? Hvad skal man prioritere og bortprioritere i tider hvor midlerne er begrænsede? I svaret påpeger han, at der er flere aktører med væsensforskellige opgaver: Politiets opgaver adskiller sig fra de sociale myndigheders. Forældre, fritidsklubber og skole har igen andre og varierende opgaver, men bogen kortlægger og tydeliggør aktørernes mange roller og hvor mangfoldige virkemidler, de kan bidrage med for at kunne reducere et konkret kriminalitetsproblem.

Alt i alt en fagligt gribende og let læst bog på bokmål, som er et solidt, men også nødvendigt visionært bud på metodisk forebyggende kriminalitetsarbejde.

Siden udgivelsen af denne bog er den oversat til engelsk med titlen *Preventing crime – A Holistic approach* og i 2016 udgivet på det ansete forlag Palgrave.

John Hatting er formand for Kriminalforsorgsforeningen.